

วารสาร
มนุษยศาสตร์
ศาสตร์

วารสารมนุษยศาสตร์ HUMANITIES JOURNAL

ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2558

ISSN 0859-3485



มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
72nd Anniversary Kasetsart University
ว.ศ. 2486-2558

ปีที่ 22
ฉบับที่ 2
กรกฎาคม
-
ธันวาคม
2558

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ครบรอบ 72 ปี แห่งการสถาปนา
พุทธศักราช 2558



วารสารมนุษยศาสตร์ Humanities Journal ISSN 0859-3485
ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

ที่ปรึกษา: คณะบดีคณะมนุษยศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์

บรรณาธิการ: รองศาสตราจารย์ ดร.สรณัฐ ไตลังคะ

ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์

ศาสตราจารย์กุลวดี มกรภิรมย์

ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กุสุมา รัชชมนต์

ข้าราชการบำนาญ ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ศาสตราจารย์ ดร.ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต

ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์พนพิศ อดายุกุล

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ศิริพร ณ ถลาง

ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.สศชนัน ชัยประสาธน์

ข้าราชการบำนาญ ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ศาสตราจารย์สุกัญญา สุนดาญา

ศูนย์สยามมรดกาศิลปะ ภาษา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์ฐิธินันท์

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์วิศกิต ปันทอง

ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รองศาสตราจารย์ ดร.นภกฤต วันตะเมธีย์

ภาควิชาวิทยาศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ราตรี ชื่นวาทธรร

ข้าราชการบำนาญ ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ

สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาณี พัทธอง

ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิฑูรภาพณ์ อาจหาญ

ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจารย์ ดร.เกษนทร์ ตัญศิริ

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจารย์ ดร.นันทิชนัน นาถประทาน

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจารย์ต้นพล ชื่นคำ

ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปกรรม: ไชยติรส เกตุแก้ว

ภาพปก: ประติมากรรมพระพิรุณในพระราชวังพญาไท

จำลองจากประติมากรรมพระพิรุณที่สวนโรมัน พระราชวังพญาไท

ผลงานของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี

แยกสีและพิมพ์ที่: สายบุรีกิจโรงพิมพ์ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

376 ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10700

โทร. 0-2422-9000, 0-2882-1010 โทรสาร 0-2433-2742

www.amarin.com

คำกล่าวต่างประเพณีในนิตยสารว่าภาษาเยอรมัน วดี เชียร์บุญเลิศรัตน์.....	163
การศึกษาความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการทางกายภาพ ภัทรกร จิรมหาโมคา.....	185
การปรับเปลี่ยนองค์การเสมือนจริงในธุรกิจอุตสาหกรรมบริการ พูนเพิ่ม เสรีวิชัยสวัสดิ์.....	209
Transnational Cinemas in Southeast Asia: A Case Study of <i>Good Morning Luang Prabang</i> (2008), <i>Pleasure Factory</i> (2007) and <i>That Sounds Good</i> (2010)	
Oradol Keewpraset.....	228
บทวิจารณ์หนังสือ	
101 คำถามสามก๊ก: คำถกขยายความลึกลับนิจสามก๊ก ภัทรพล แสงเงิน.....	246

สารบัญ

หน้า

สารจากองค์มนตรี	
วาระครบรอบ 72 ปี แห่งการสถาปนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	
อำพล เสนาณรงค์.....	1
บทความเฉลิมฉลองวาระครบรอบ 72 ปี แห่งการสถาปนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	
72 ปี มก. ผู้ใหญ่ที่จับตามอง และ ศาสตราจารย์แผ่นดิน	
กุลวดี มกรภิรมย์.....	7
พิธีชงมนของชนชาติไท	
สุกัญญา สัจฉายา.....	27
บทความด้านกวีและการโยกย้ายถิ่นในกวีนิพนธ์ของเรวดีศรี พันธุ์พัฒน์	
ชัยภูมิ สังขพันธ์านนท์	64
บทความวิจัยและบทความวิชาการ	
ผลงานในชีวิตและชีวิตในผลงาน: ประวัติศาสตร์นิพนธ์ ศ.ธวามยศ	
กัญญพันธ์ พงษ์ละอาน้อย.....	92
วาทกรรมอาณานิคมของสยามในลิตพิทพยพ	
ธีรพัฒน์ พูลทอง.....	115
นาคาศึกความเป็นสุภาพบุรุษในละครโทรทัศน์ชุดสุภาพบุรุษจากเทพ	
นันทวิษณุกร ภูมิธรรมรัตน์.....	139

101 คำถามสามก๊ก: คำถามขยายความคิด ทินิจสามก๊ก

ภัทรวล แสงเงิน*

Phakphon Sangnugern



หลักฐานจวิน และคณะ เขียน.
2556. 101 คำถามสามก๊ก.

แปลโดย ถาวร ลิกขโกศล.

กรุงเทพฯ: มติชน. 376 หน้า.

สามก๊กเป็นเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ของจีน ประมาณ พ.ศ. 763-823 ยามที่แผ่นดินจีนแบ่งออกเป็นสามก๊ก ชุนหนางในราชวงศ์ซันต่างพากันตั้งตนเป็นใหญ่เหนือดินแดนต่างๆ ทางฝั่งเหนือและภาคกลางมีใจเจตนาตนเป็นใหญ่ เรียกว่า วูยก๊ก ทางฝั่งใต้มีชุมชนทางตอนใต้ใหญ่เรียกว่า งอ๊ก ทางด้านตะวันตกมีเล่าปี่ตั้งตนเป็นใหญ่ เรียกว่า จ๊กก๊ก คนไทยรับรู้เรื่องราวสามก๊กผ่านการแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช อำนวยความสะดวกแก่คนไทยโดยเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เนื้อหาในเรื่องสามก๊กนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับพิชัยสงคราม กลยุทธ์ที่ใช้ในการสู้รบ แพรวพราวไปด้วยเล่ห์เหลี่ยม จนมีคำกล่าวติดปากของคน

ไทยว่า “อ่านสามก๊กสามจบอย่าได้” นับได้ว่าสามก๊กนั้นเป็นวรรณกรรมแปลจากจีน ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างยิ่ง

101 คำถามสามก๊ก (2556) เป็นผลงานของหลักฐานจวิน และคณะ แปลโดย ถาวร ลิกขโกศลในบางคำถามผู้แปลได้เทียบให้เห็นว่าตอนใดในหนังสือนี้ตรงกับนิยายสามก๊กจีนตอนใด สามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ตอนใด อาทิ ในคำถามที่ 13 ทำไมเหล่าที่ปรึกษาจึงเห็นว่าเจ้าเต็กเลาของเล่าปี่ให้โทษแก่เจ้าของ ในนิยายสามก๊กฉบับภาษาจีน ตอนที่ 34 ตรงกับฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ตอนที่ 31 ผู้แปลสรุปความว่า เล่าปี่ได้มาเต็กเลาจากเตียวบูแล้วกลับไม่เมืองกังจิว เล่าปี่ยวงเจ้าเมืองกังจิว ชมว่านี่เป็นนัยยอต่ออาซา ไนย เล่าปี่จึงยกให้เล่าเปียว เมื่อเล่าเปียวขึ้นมาเต็กเลา กลับเมืองกังจิว เต็กเลาที่ปรึกษาจึงบอกว่า มาเต็กเลานี้ให้โทษแก่เจ้านาย โดยกล่าวว่า “มาตัวนี้ที่ริมจักบุหล่งสองข้างนั้นเป็นร่องน้ำตา ที่ขวัญนั้นมันร้ายแถมอยู่ มีชื่อว่ามีเต็กเลา ซึ่งแล้วให้โทษแก่เจ้าของ เตียวบูตายเพราะมันนี้ นายท่านไม่ควรอาฆาต” (หลักฐานจวิน และคณะ, 2556: 64) เป็นต้น

101 คำถามสามก๊ก มีเนื้อหาเกี่ยวกับคำถามที่มุ่งเกี่ยวกับเรื่องสามก๊กไว้รอบด้าน ทุกคำถามมีความรู้ต่อเนื่องเสริมความเข้าใจ ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับจีนวิทยา (Sinology) ต่างๆ ในการแปลหนังสือนี้ยึดหลักข้อตรงต่อต้นฉบับ แต่ไม่ได้แปลตรงทั้งหมดตามต้นฉบับ บางแห่งต้องแทรกเสริมเพื่อให้คนไทยอ่านเข้าใจง่าย ถ้ายากก็แยกไว้ต่างหาก ส่วนมากจะรักษาสำนวนภาษาเดิมไว้ มีส่วนน้อยที่ต้องปรับเปลี่ยนเป็นภาษาไทยที่ดี ชื่นชอบและสถานที่ส่วนมากในเล่มนี้ใช้ตามสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) (ถาวร ลิกขโกศล, 2556: 16) คำถามที่ปรากฏใน 101 คำถามสามก๊กนั้น มีหลากหลายประเภทอีกทั้งผู้เขียนยังให้ความรู้ต่อเนื่องจากคำถามนั้น ในที่นี้สามารถจำแนกประเภทของคำถามทั้ง 101 คำถาม ได้ 4 ประเภท ดังนี้

ประเภทความเป็นมาของตัวละครในสามก๊ก อาทิ คำถามที่ 1 โจโฉแซ่โจจริงหรือ? ความรู้ต่อเนื่องคือ “หวันกวน” สมัยราชวงศ์ซันหมายถึงชนที่ซึ่งถูกกดขี่หรือ? เป็นต้น คำถามที่ 6 เล่าปี่เป็นพระเจ้าจริงหรือ? ความรู้ต่อเนื่องคือ ลูกของเล่าปี่สองคน ทำไมชื่อเล่าอองคณหนึ่ง เล่าเสียนกณหนึ่ง คำถามที่ 25 ขงเบ้งได้วางยา

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบึงฉลวย นครราชสีมา ติดต่อได้ที่ phakphon_sangn@hotmai.com

ผู้ใดที่ให้น้ำเต็กเหล่านี้แก่เขาคอนนั้นพระม้าน้ำเต็กเหล่านี้เป็นน้ำที่ให้แก่แม่เจ้าของข้าให้
เล่าปี่โกรธมากและหาว่าข้าซีซีเป็นคนรู้คุณธรรม” (เจ้าพระยาพระคลัง (หน) เล่ม 2,
2554: 689)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หังเก็งอวด อี้เจียและซีซีต่างเป็นผู้มีความรู้
ในวิชาชาวล้านนา (วิชาตุงมัว) ซึ่งเป็นศาสตร์ชั้นสูงหนึ่งของจีน ผู้เขียนกล่าวว่า เหตุการณ์
การต่อสู้ขณะม้าเต็กเหล่านี้ปรากฏในประวัติศาสตร์จีนและแสดงทัศนะไว้ว่า น่าจะเป็น
เพียงจินตนาการเชิงนิยายในลักษณะที่เข้าข้างฝั่งเล่าปี่ นอกจากนี้เซวียนปึงซ่าน ยังได้
อธิบายความรู้เกี่ยวกับวิชาการตุงมัวว่า อยู่ในคัมภีร์ตุงมัวลักษณะของบ่อเล่าว่า “ว่า
หน้าผากขาว ไปถึงปากจอร์ตฟั่นซีซีว่าอ้ออ้อเยียน อีกซีซีว่าเต็กเล่า ป่าซีซีจะตายใน
ตัวกัน นายซีซีต้องพลัดพรากจากที่อยู่ เป็นมัวร้ายแล” (หลักฐานจีน และคณะ, 2556: 65)

นอกจากนี้วิชาการตุงมัวนั้น เซวียนปึงซ่านยังได้สอดแทรกความรู้ต่อเนื่อง
เกี่ยวกับวิชาการศึกษาลักษณะม้าดีหรือไม่ดีว่า สมัยโบราณนั้นวิชาอาชวลักษณะ คือ
วิชาการศึกษาลักษณะม้าซึ่งปรากฏในยุคนั้นว่า ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างมาจากหนังสือจันกั๋วเซ่อ
(พงศาวดารยุคนั้น) เล่ม 21 ว่า

มีเขกมาพบฮ่องเต้วันแล้วถามว่า “ข้าพเจ้าได้ข่าวว่า

ท่านฮ่องเต้คนไปซื้อม้า ได้คนแล้วหรือ?”

ฮ่องเต้ตอบว่า “ได้แล้ว”

“แล้วเออมนั้นยังไม่ส่งออกไป?”

ฮ่องเต้ตอบว่า “ยังไม่ ได้คนที่ช่วยหาวิชาตุงมัวลักษณะม้า”

(หลักฐานจีนและคณะ, 2556: 66)

กรณีเล่าปี่ตอบโต้เจ้าว่า “ข้อซึ่งดีแล้วเวลานี้คนที่ตามแต่บุญแลกรรมเรามีดีถือ”
สามารถตีความได้ 2 ด้าน คือ 1. เล่าปี่รู้วิชาอาชวลักษณะและเป็นผู้กลั่นแกล้งโลกในแง่ดี
ทุกสิ่งทุกอย่างอย่างเป็นไปตามการกระทำของตนเอง หรือ 2. เล่าปี่ไม่รู้วิชาอาชวลักษณะ
ในประเด็นนี้ อาจตั้งข้อสังเกตว่า หากมองในแง่เจตนาเล่าน้ำเต็กเหล่านี้ว่าเชกโกโณลก
กับเล่าปี่มากกว่าเพราะม้าเต็กเหล่านี้เคยช่วยเล่าปี่หนีภัยจากการปองร้ายของซวนอ
แม่ทัพของเล่าเปียว จนไปพบกับปราชญ์สุมาเต็กโช และในตอนท้ายก็พาไปบุกเสฉวน

¹ หนังสือผู้เขียน.

เล่าปี่ยกน้ำเต็กเหล่านี้ไปยังห้องซี เมื่อบึงทองนำทัพไป ถูกเหล่าทหารเสฉวนสังหารด้วย
ธนูจนสิ้นชีวิตที่เนินมณเฑียรวัง ม้าเต็กเหล่านี้จะนำให้ลว้าอย่างมากว่าดี ดังที่ราชบุรุษต่าง ๆ
ได้ศึกษาวิชาอาชวลักษณะนั้นเอง

ยุทธศาสตร์ที่หลองของของบึงตืดขึ้นเป็นคนแรกหรือ?



ภาพที่ 2 ของบึงตืดยุทธศาสตร์หลองแก่เล่าปี่ให้ยึดเกาะงัวเป็นฐานที่มั่น

ในการสร้างอำนาจ จากภาพยนตร์เรื่องสามก๊ก พ.ศ.2537

ที่มา: <http://www.samsakwiki.com/ยุทธศาสตร์หลอง.html>.

เป็นคำถกเถียงที่ 28 ใน 101 คำถามสามก๊ก ยุทธศาสตร์หลองของงัวโดยบึง
เมื่อรัชกาลเฉียนอาน ปีที่ 12 (ค.ศ.207) เป็นยุทธศาสตร์ที่ว่าด้วยการยึดครองดินแดน
เกิงจิ๋ว ดินแดนสำคัญดินแดนหนึ่งในยุคลสามก๊กที่ผู้ใดสามารถยึดครองได้จะสามารถ
รวบรวมแผ่นดินได้เป็นหนึ่งเดียวเพราะทางด้านเหนือมีทางขึ้นสู่ภาคเหนือสามารถ
บุกตีเมืองลำหยงไปถึงเมืองลกเอี้ยงได้ ทางใต้ขึ้นตีตมแม่น้ำและง่อ๊ก การเดินทางทั้ง
ริบและรุกนั้นถือว่าเป็ดยอดแห่งชัยภูมิในการสงคราม ในที่นี้จะขอล่าวถึงงัวถึงเนื้อหา
โดยสังเขปในสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ซึ่งกล่าวถึงการแย่งชิงเมืองเกิงจิ๋ว
ว่า เต็มที่ขึ้น เกิงจิ๋วปกครองโดยเล่าเปียว ต่อมาเล่าเปียวตาย เล่าเจี๊ยะผู้บุตรขึ้นครองแทน

² เกิงจิ๋วไม่ได้สำคัญเฉพาะในยุคสามก๊กเท่านั้น ในสมัยพระเจ้าฮั่นโกโจ (ฮั่นเกาจู่)
ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์ฮั่นก็ทรงใช้เกิงจิ๋วเป็นฐานที่มั่นเพื่อรวบรวมแผ่นดินจีนในอดีตมาแล้ว
(หลักฐานจีน และคณะ, 2556: 120).

ประเภทวิศวกรรมและช่างเทคนิคของอาชีพ อาชีพ

អង្គការ ៖ ២០១២

ขั้นตอนที่ ๖: อธิบายความหมายของคำศัพท์และวลีที่พบในบทอ่าน

អង្គការ ៖ (ឧទាហរណ៍) គ្រូបង្រៀន

3 คำถามที่ 1. ทำอะไรหลังจากที่ปรึกษาเห็นว่ามาตรการของสถาบันให้เหมาะสมแก่เจ้าของ

ของวรรณคดี เกิดความเข้าใจผิดมาอย่างรุนแรง

ทำไมเหล่าที่ปรึกษาจึงเห็นว่าสามาถกลเลาของเล่าปี่ให้โทษแก่เจ้าของ



ภาพที่ 1 เล่าประสบการณ์จากเวทีเสวนา จากภาพยนตร์เรื่องสามก๊ก พ.ศ.2537

ឯកសារ: <http://www.samkokwiki.com>. សំនុំឯកសារនៅ <http://www.samkokwiki.com>.

เล่าปี่พะซู่ซู่ (ปลอมนเป็นต้นแรก) ซู่ซู่ล่องจเล่าปี่โดยกล่าวว่า “หากท่านเกลียด

- แต่ด้วยความเยาว์วัยของเล้าจึงต้องการสนับสนุนให้สาวมิกัดใจใจเฝงของตระกูลตัว
แก๊งจึงแตกเป็นมองใจเฝง ต่อมาไม่นาน ชงเบ้งใช้ชื่อบุยายยี่แก๊งจึงได้ถอนงอกอีก แสดง
ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า แก๊งจิ๋วเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในสามก๊กซึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึง
ยุทธศาสตร์หลังจกมองใจเฝงดังที่ทำให้เล้าไปถึงกับโง่งงคำนี้ไปให้กับชงเบ้งไว้ว่า

แก๊งจิ๋ว ด้านเหนือจุมแม่น้ำฮั่นกับแม่น้ำเหมยไหลลงสาย
ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ตะวันออกเชื่อมต่อกับเมืองง่อกู่
และเมืองห้อยเซว ตะวันตกทะลุไปถึงปาและจ๊ก (เสฉวน) ทั้งสองเมือง
แก๊งจิ๋วจึงเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่การทหารต้องแย่งชิงกัน
แต่เล้าเปียวไม่มีความสามารถที่จะปกครองได้ เป็นต้นแดน
ที่สวรรค์ส่งมาช่วยทำงานขุนพล (เล้าเปียว) มณฑลเอ๊กจิ๋วนั้นชัยภูมิ
คับขันเข้าตียาก พื้นที่อุดมสมบูรณ์กว้างใหญ่ เป็นป้อมปราการ
ธรรมชาติที่ดีเยี่ยม องค์ปฐมฮั่นเกาโจ อาศัยถ้ำนี้เป็นที่มั่นตั้งตัว
เป็นกษัตริย์สำเร็จ หากท่านฮั่นเต้แก๊งจิ๋วและเอ๊กจิ๋วสองมณฑลนี้
อาศัยชัยภูมิที่เข้าตียากดงมั่นอยู่ ผู้ที่ไม่ตรงกับชนชาติส่วนน้อย
ทางตะวันตกและใต้ จักการปกครองภายในให้ดี หากกล่าวการนี้
ในแผ่นดินฮั่นเม่งเปลง ค่อยให้แม่ทัพคนหนึ่งยกทัพออกจากจิ๋ว
ตีผ่านเมืองลำหยงไปถึงลกเอี้ยง ส่วนตัวท่านขุนพลยกทัพออก
จากเมืองเอ๊กจิ๋วเข้าตีลินชว่น จะมีราษฎรคนไหนกล้าไม่ยินดี
ต้อนรับท่านหากเป็นดังแผนนี้ การปราบดาภิเษกก็จะสำเร็จ
อำนาจของราชวงศ์ฮั่นก็จะกลับคืนขึ้นมา (หลี่ฉวนจวิน และคณะ,
2556: 119-121)

- 3 แผนทัพของเล้าเปียว ชวนมอเป็นพี่ชายของชวชุยิน ภรรยาของเล้าเปียว ชวนมอ
มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้เล้าอ่อง บุตรของเล้าเปียวสาวมิกัดใจเฝง ต่อมาชวนมอได้
เข้ารับราชการกับโจโฉในตำแหน่งแม่ทัพเรือคู่กับเตียวอ้วน แต่ต่อมาถูกโจโฉสั่งประหารด้วย
อาญาของจิ๋ว

ผู้เขียนได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์หลังจกชงเบ้งแนะนำแก่เล้าเปียว ซึ่งเป็นสาเหตุ
สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่ทำให้แผ่นดินฮั่นแบ่งแยกออกเป็นสามก๊กอย่างชัดเจน⁴ ทั่ว
ยุทธศาสตร์หลังจกนี้ ผู้เขียนกล่าวว่า ไม่ใช่ว่าเบ้งที่คิดขึ้นเป็นคนแรก แต่มีคนเคยคิด
ขึ้นมาก่อนแล้วคือ โจซกา สถาปนาตัวของก๊กผู้ที่เป็นทั้งเพื่อน (ในยามสู้กับโจโฉ) และ
ศัตรู (ในยามจะยึดแก๊งจิ๋ว) ตามสถานการณ์ โดยโจซกาได้เสนอความเห็น “ยุทธศาสตร์
สามก๊กกำลังตั้ง” ว่า

โจโฉอยู่ในฐานะผู้ควบคุมพระมหากษัตริย์ฮั่นได้เปรียบ
ราชวงศ์ฮั่นไม่มีวันกลับคืนสภาพเดิม อำนาจของโจโฉนั้นยัง
ไม่สามารถล้มล้างได้ ความฝันที่จะรวมแผ่นดินของขุนทวนก็ยังไม่
อาจเป็นจริง ทางเลือกที่ดีที่สุดคือยึดครองกั๋งตั้ง รอจังหวะ
เหมาะสมจะยกโอกาสที่โจโฉตกลงได้ไม่หยุดรีบตีชิงแก๊งจิ๋วของเล้า
เปียว หลังจากนั้นก็ค่อยตั้งตัวเป็นกษัตริย์ แล้วค่อยๆ รวบรวม
แผ่นดินไปทีละชิ้น (หลี่ฉวนจวิน และคณะ, 2556: 119-121)

แผนการที่โจซกาเสนอแก่ขุนทวนนี้เรียกว่า “แผนการบนตั้ง” ซึ่งผู้เขียนกล่าวว่า
โจซกาเสนอก่อนยุทธศาสตร์หลังจกของชงเบ้งถึง 7 ปี แต่ผู้เขียนก็ได้แสดงทัศนะ
ไว้ว่า ทั้งโจซกาและชงเบ้งนั้นต่างเข้าใจสถานการณ์ในขณะนั้นเป็นอย่างดี อีกทั้งผู้เขียน
เห็นว่า แผนการบนตั้งและยุทธศาสตร์หลังจกนั้นแสดงให้เห็นถึงสติปัญญาและวิสัยทัศน์

⁴ เมื่อเล้าเปียวได้ชิงเบ้งมาอยู่ด้วยจึงดำเนินการตามยุทธศาสตร์หลังจกที่ชงเบ้ง
แนะนำนี้ สุดท้ายเล้าเปียวก็ยึดครองแก๊งจิ๋วได้สำเร็จ ต่อมาชงเบ้งให้ท่านอุปการองแก๊งจิ๋ว ส่วน
เล้าเปียวและชงเบ้งเดินทางไปยังฮั่นซันตั้งและเสฉวน เล้าเปียวจึงตั้งตนเป็นเจ้าแห่งเสฉวนได้สำเร็จ
จึงเกิดสถานการณ์สามก๊กขึ้น

⁵ โจซกาเป็นผู้สนับสนุนคนสำคัญของฝั่งอ๊กที่ประสงค์ให้เกิดพันธมิตรตระกูล
ซุนและเล้าเพื่อรับมือกับการรุกรานของโจโฉ จึงเกิดเหตุการณ์สำคัญในสามก๊ก คือ ตีกันเซ็ก
(ศึกผาแดง) โจซกาเป็นบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลในการเกลี้ยกล่อมให้ซุนกวนและจิ๋วร่วมมือ
กับเล้าเปียวกับโจโฉ เมื่อเสร็จศึกเซ็กเพ็กแล้ว โจซกาเป็นบุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งซึ่งชวน
และจิ๋วให้ไปทางเมืองแก๊งจิ๋วอีกหลายครั้งหลายครา สุดท้ายลัทธิของซุนกวนให้เล้าเปียว
ปลอมตัวเป็นพ่อค้ายึดเมืองแก๊งจิ๋วได้สำเร็จในที่สุด ในนิยายสามก๊ก โจซกาถือเป็นตัวละครที่
ซื่อสัตย์มากที่สุดคนหนึ่ง จนมีคำกล่าวไว้ว่า “มีเพื่อนต้องเป็นเพื่อนแบบโจซกา”

- ทางการเมืองของขงเบ้งและโจโฉที่เหมือนกัน นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้ชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนที่ร้ายแรงของยุทธศาสตร์หล่งจ้ง ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้จักกั๊กต้องล่มสลายไปก่อนจักกั๊กอื่นๆ มีสามประการ (หล่งจ้งจวิน และฉฉะ, 2556: 122-123) กล่าวโดยสรุป คือ

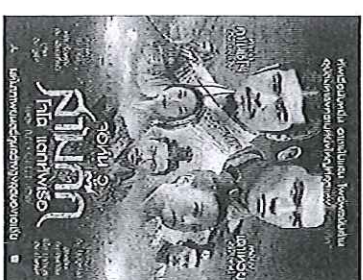
ประการที่หนึ่ง เก้งจิวและเอ็กจิวเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ แต่เล่าปี่มีวิสัยทัศน์ทางยุทธศาสตร์ที่คับแคบ และกลัวนอกรีตของตนเป็นปฏิปักษ์กับขุนนาง ซึ่งเป็นความเห็นต่างจากความคิดของขงเบ้งที่สั่งให้กวนอูเป็นมิตรกับขุนนาง สุดท้ายกวนอูจึงเสียเก้งจิวให้แก่กั๊กจ๊ก ต่อมาเล่าปี่คับแค้น ยกทัพมาล้างแค้นให้กวนอูแต่กลับต้องพ่ายแพ้ให้แก่กั๊กซุนในศึกอิเหลง แล้วต้องเสียชีวิตลงในที่สุด การสูญเสียเมืองเก้งจิวของจักกั๊กทำให้พันธมิตรขงเบ้งในยุทธศาสตร์หล่งจ้งแทบจะสลายลงไปในพื้นที่

ประการที่สอง ขงเบ้งหันมาใช้ยุทธศาสตร์บุกตู่ยกทัพซึ่งถือเป็นดาบสองคม แม้จะเป็นการป้องกันจักกั๊ก แต่ก็ทำให้สิ้นเปลืองพลังงานของกองทัพของจักกั๊กเป็นอย่างมาก เศรษฐกิจจักกั๊กก็ถดถอยและอ่อนแอที่สุดในบรรดาสามกั๊ก ถึงแม้ขงเบ้งจะนำลูกหลาน แต่กองทัพจักกั๊กก็ไม่ได้เข้มแข็งขึ้นเท่าใด

ประการที่สาม รอยร้าวที่เกิดขึ้นระหว่างจักกั๊กและอ๋องก็ที่สำคัญ คือ ความบาดหมางระหว่างเล่าปี่และซุนกวน (เนื่องจากซุนกวนสั่งประหารกวนอู) รอยร้าวนี้เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้พันธมิตรซุนและเล่าปี่อ่อนแออย่างชัดเจน จนสุดท้ายจักกั๊กล่มสลายเป็นกั๊กแรกนั่นเอง

ผู้เขียนมีการกล่าวถึงความสำคัญของผู้ของเมืองเก้งจิว ดินแดนสำคัญทางยุทธศาสตร์ของการแย่งชิงกันในเรื่องสามกั๊กและยังแทรกความรู้ต่อเนื่องเรื่องจุดอ่อนของยุทธศาสตร์นี้ ในประเด็นนี้ตั้งข้อสังเกตได้ว่า ยุทธศาสตร์หล่งจ้งของขงเบ้งและยุทธศาสตร์สามกั๊กกั๊กจ้งของโจโฉนั้นต่างมีลักษณะร่วมกันด้านการใช้กลยุทธ์ในการยึดดินแดนสำคัญ คือ เก้งจิว ไว้เป็นฐานที่มั่นในการสร้างอำนาจให้แก่ฝ่ายของตนเอง อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนสำคัญของยุทธศาสตร์หล่งจ้งช่วยให้ผู้อ่านสามกั๊กเข้าใจอย่างชัดเจนเพิ่มมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับเหตุการณ์กวนอูเสียเมืองเก้งจิว ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการล่มสลายของจักกั๊ก

โจโฉพ่ายศึกเชิงเพ็กเพราะถูกโจโฉตีด้วยไฟจริงหรือไม่?



ภาพที่ 3 สามก๊ก ตอนโจโฉแตกทัพเรือ จากภาพยนตร์เรื่อง สามก๊ก พ.ศ.2551

ที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/สามก๊ก_โจโฉแตกทัพเรือ

เป็นลำดับที่ 37 ใน 101 คำกล่าวสามก๊ก สามก๊ก ตอนโจโฉแตกทัพเรือนี้ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญตอนหนึ่งที่ทำให้สามก๊กมีสีสัน นับเป็นเหตุการณ์ในสามก๊กที่มีความสนุกสนานมากที่สุดตอนหนึ่ง กลยุทธ์ในการสงครามถูกนำมาใช้ในการตักเตือนอย่างเต็มเปี่ยม อาทิ ขงเบ้งยุยงให้จิวยี่และซุนกวนรบกับโจโฉ ขงเบ้งยืมลูกเกาทัณฑ์โจโฉ จิวยี่ใช้อุบายเจ็บกายโดยใช้อุบายแม่ทัพง่อก๊กเป็นหนึ่งในอุบายจิวยี่ซ่อนกลเจียวก้านในไฟเพ้งบั้งของ สู้ตท้ายบั้งทองวางกลหวังให้เหลียวเกาทัณฑ์โจโฉของเบ้งเรียกกลเอาเนยให้ทัพง่อก๊กและการใช้ไฟเผาทัพเรือ ซึ่งการใช้ไฟเผาทัพเรือนี้ตามเรื่องสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) นั้น ผู้ที่คิดอุบายนี้มีอยู่ 2 คนด้วยกัน คือ ขงเบ้งและจิวยี่ ผลสุดท้ายฝ่ายโจโฉก็ต้องพ่ายแพ้แน่นอน การที่พ่ายแพ้ของโจโฉแตกพ่ายไปด้วยไฟนั้น ในพงศาวดารสามก๊กก็ ภาคอุยกั๊ก บทประวัติ โจโฉ ไม่มีการกล่าวถึงการโจมตีด้วยไฟ แต่กล่าวถึงโจโฉระบอบคืบขึ้น มีแพทย์ชาวจีนชื่อ หลี่เหียวของ

⁶ ผู้เขียนแสดงหลักฐานตามบันทึกประวัติศาสตร์ไว้ในคำถาที่ 36 แล้วจึงแล้วใครเป็นผู้คิดแผนโจมตีด้วยไฟในศึกเชิงเพ็ก ว่า ผู้ที่ออกอุบายโจมตีด้วยไฟนี้ ผู้ที่คิดอุบายได้คนแรก คือ อุยกาย ขุนพลง่อก๊ก 3 สมัย (ซุนเกียน ขุนศึกและซุนกวน) (หล่งจ้งจวิน และฉฉะ, 2556: 144).

เห็นว่า “โจโฉพ่ายศึกที่เพ็กพั่วพระโรคระบาด คือโรคพยาธิใบไม้ในเลือด”(หลักฐานจวินและคณะ, 2556: 147)

นับเป็นทัศนะหนึ่งเกี่ยวกับการพ่ายแพ้ของกองทัพเรือโจโฉที่ว่า กองทัพเกิดโรคพยาธิใบไม้ในเลือดระบาด หลักฐานจวิน และคณะ (2556: 147) กล่าวถึงโรคนี้ไว้ว่า

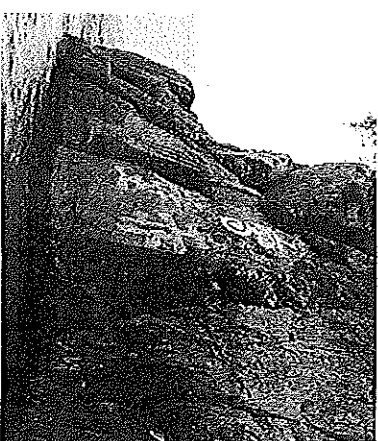
โรคพยาธิใบไม้ในเลือดมีเงื่อนมาแต่โบราณ โรคชานกิ่งกู่ในตำราแพทย์ยุคโบราณและในหนังสืออู๋ซ่งหยวนไฮ่ลู่ฉุน วิเคราะห์วิจารณ์สาเหตุของสรรพโรค ในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 7 ล้วนมีบันทึกเรื่องโรคที่คล้ายกับโรคพยาธิใบไม้ในเลือด ศพผู้หญิงในสุสานหม่าหวางซุ่ยซึ่งขุดพบเมื่อ ค.ศ.1973 นักวิจัยพบพยาธิใบไม้ในเลือดที่ตับและหนึ่งในลำไส้ของเธอเป็นหลักฐานว่าอาจป่วยในยุคราชวงศ์ซัน ในย่านเมืองฉางชามีโรคนี้อยู่ จากการสอบสวนหลักฐานทางเอกสารแสดงชัดว่าพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับศึกเพ็กพั่ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งมณฑลหูเป่ย์และหูหนานเป็นเขตที่โรคพยาธิใบไม้ในเลือดระบาดรุนแรง

นี่เป็นอีกหลักฐานซึ่งสนับสนุนความคิดเห็นว่า หัฟเรื่อของโจโฉนั้นต้องถอยกลับไปเนื่องมาจากเกิดโรคระบาด แต่ผู้เขียนได้ให้ทัศนะว่า ทฤษฎีนี้ยังไม่มีความชัดเจนเหมือนนัก เป็นเพียงการอนุมองทางการแพทย์เท่านั้น นอกจากนี้ผู้เขียนยังให้คำขวัญต่อเนื้อเกี่ยวกับ “เซ็กเพ็ก” ตันแดงประวัติศาสตร์ในสมรภูมิลีว่า แบ่งออกเป็นซีกเพ็กบนและซีกเพ็กล่าง โดยอ้างการสืบค้นในทางประวัติศาสตร์พบว่า

สมรภูมิลีซีกเพ็ก ยุคสามก๊กอยู่ที่อำเภอฝูฉี มณฑลหูเป่ย์ ในปัจจุบันไม่เกี่ยวข้องกับเมืองหวงโจว มณฑลหูเป่ย์ ในหากวีหวนรำลึกศึกเพ็กพั่วของซูซื่อ⁷ แต่

⁷ ซู่อักวีผู้หนึ่งของจีน เป็นผู้แต่งกวีนิพนธ์เพลงเนื้อหาตนเองนั้นเช่นหลิวเปียว บทกวีหวนรำลึกถึงศึกเพ็ก แต่เมื่อถูกถอดตำแหน่งไปเมืองหวงโจว ปีรัชศกหยวนเฟิง ปีที่ 2 (ค.ศ.1079) (หลักฐานจวิน และคณะ: 2556: 149).

เนื่องจากเกียรตินามทางอักษรศาสตร์ของซูซื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัมฤทธิ์ภาพอันสูงส่งทางวรรณศิลป์ของกวีนิพนธ์บทนี้ ทำให้ผู้คนพูดถึง ฟังต่อๆ กันไป และให้สมญาอันสูงส่งแก่สถานที่แห่งนี้ว่า “เซ็กเพ็กบน” (เซ็กเพ็กทางอักษรศาสตร์) เป็นเหตุให้เซ็กเพ็กที่เมืองหวงโจวกับเซ็กเพ็กที่อำเภอฝูฉี ซึ่งอยู่ในมณฑลหูเป่ย์ด้วยกันทั้งคู่มีสมญาแยกกันว่า เซ็กเพ็กบน (เซ็กเพ็กทางอักษรศาสตร์) กับเซ็กเพ็กล่าง (เซ็กเพ็กทางยุทธศาสตร์) เป็นตำนานอันงดงามอยู่ในวงการประวัติศาสตร์ (หลักฐานจวินและคณะ, 2556: 149-150)



ภาพที่ 4 ฉาแดง (เซ็กเพ็ก) ริมฝั่งแม่น้ำแยงซี แดนยุทธภูมิสำคัญในสามก๊ก

ตอน โจโฉแตกทัพเรือ

ที่มา: http://www.abroad-tour.com/china/wuhan/red_cliffs.html.

ผู้เขียนหาข้อมูลเกี่ยวกับเซ็กเพ็กอย่างละเอียดและเป็นระเบียบอย่างยิ่งต่อการศึกษาวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก เซ็กเพ็กเป็นสมรภูมิสำคัญในการต่อสู้ระหว่างฝั่งเล่าปี่และซุนกวนร่วมมือกันต่อต้านโจโฉ ถึงแม้ว่าจะมีบันทึกทางประวัติศาสตร์จากฝั่งโจโฉว่า โจโฉไม่ได้พ่ายแพ้แต่เกิดโรคระบาดแล้วเลิกทัพกลับเมืองหลวงไป แต่ศึกเซ็กเพ็กที่เกิดขึ้นในนิยายสามก๊กนั้นย่อมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการสู้รบกันซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอุบายในการสู้รบ เป็นการประลองปัญญาตรงสำคัญที่เคยเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์สามก๊ก

จากตัวอย่างการวิจารณ์ที่สามคำถาม คือ มาตีความของเล่าปี่ ยุทธศาสตร์หลองของขงเบ้งและความพ่ายแพ้ของโจโฉที่เซ็กเพ็กนั้น แสดงให้เห็นว่า ผู้เขียน

พยายามเชื่อมโยงนิยายสามก๊กกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์หรือตำราโบราณ อาทิ วิชาดูอาชะลักษณะในสมัยราชันโบราณ พื้นที่สำคัญในทางยุทธศาสตร์ คือ เกิงจิ่ว ซึ่งมีความสำคัญมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าอ๋องโกโจ หรือหลักฐานทางการแพทย์ที่พบว่า บริเวณซีกฟ้าในสมัยก่อนนั้นเคยพบโรคระบาดพยาธิใบไม้ เหตุผลเหล่านี้ล้วนเป็น การอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยการมองนิยายเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ ผู้เขียนมีความตั้งใจจริงโดยการนำเสนอชุดความคิดผ่านการอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ในสามก๊ก จึงทำให้เกิดความกระจ่างในคำตอบแก่ผู้สนใจศึกษาสามก๊กอย่างจริงจัง อีกทั้งผู้แปล มีการทบทวนระหว่างสามก๊กจีนและสามก๊กไทยทำให้สะดวกต่อการค้นหาหัวข้อที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้สนใจศึกษาเบื้องลึกต่อไป ส่วนด้านการแปลนั้น ผู้แปลสามารถแปลได้อย่างออกส่อออกชาติตรงประเด็น สื่อความได้ชัดเจน เมื่ออ่านแล้วไม่รู้สึกว่าป็นการอ่านประวัติศาสตร์แต่ประการใด ตัวอย่างจากความรู้ต่อเนื่องใน คำถามที่ 47 ขุนกวนต๋งมันตั้งกังตั๋ง (เจียงตง) กังตั๋งหมายถึงใด? ว่า

ในนิยายสามก๊กจินตอคนที่ 45 กล่าวถึงเจียวก้าน (เจียงก้าน) อาสาใช้สินเพียงสามหมื่นยอมเกลี้ยกล่อมจิวยี่ให้สวามิภักดิ์ต่อโจโฉ เขาพูดกับโจโฉว่า “ท่านอัครมหาเสนาบดีจงวางใจ ข้าพเจ้าไปถึงกังจ้อแล้วต้องสำเร็จแน่นอน” เจียวก้านพูดกับโจโฉ โดยเรียกกังตั๋งเป็นกังจ้อเพราะโจโฉเป็นนกลนมากเหนือ ย่อมเห็นกังตั๋งอยู่ฝั่งซ้ายมือของแม่น้ำแยงซี การเรียกชื่อนี้ของจินตอมากเห็นอธิบายออกกันต่อมา ดังในพงศาวดารจีนซู (ราชวงศ์จิน) เล่ม 67 ประวัติเจินเฉียนยวมีข้อความว่า “เมื่อหลวงหงส์สองแควราชอาณาจักร สิ้นการชนหลวงพระเทพบิดร พระเจ้าจิ้นหยวนตี้เริ่มมาตั้งมั่นที่แต่นกั๋งจ้อ (เจียงจิว)” (หลักฐานจิน และคณะ. 2556: 182)

นอกจากนี้ยังทำให้เข้าใจเนื้อหา เรื่องราว และเหตุผลต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสามก๊กมากยิ่งขึ้น ดังนั้น 101 คำถามสามก๊ก เล่มนี้จะทำให้ผู้ที่มีความชื่นชอบในสามก๊ก ได้เข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้น และจะเป็นแนวทางวรรณกรรมที่จะช่วยให้มองบางสิ่งที่ถูกซ่อนไว้ในสามก๊กเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ผาแดง. 2558. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.abroad-tour.com/china/wuhan/red_cliffs.html. [วันที่เข้าถึง 22 มิถุนายน 2558].
- พระคลัง (หน). เจ้าพระยา. 2554. สามก๊ก สำหรับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เล่ม 2. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- ม้าเต็กเลา. 2558. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.sanbokwiki.com>. [วันที่เข้าถึง 21 มิถุนายน 2558].
- ยุทธศาสตร์หลงจง. 2558. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.sanbokwiki.com/ยุทธศาสตร์หลงจง.html>. [วันที่เข้าถึง 21 มิถุนายน 2558].
- สามก๊ก_โจโฉแตกทัพเรือ. 2558. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก https://th.wikipedia.org/wiki/สามก๊ก_โจโฉแตกทัพเรือ. [วันที่เข้าถึง 22 มิถุนายน 2558].
- หลักฐานจิน และคณะ. แปลโดย ทาวร สิกขโกศล. 2556. 101 คำถามสามก๊ก. กรุงเทพฯ: มติชน.